

■ VASILE REBREANU

Cetățean al literelor, cetățean al Românelor

Cinstea ce mi s-a făcut, de a fi ales la 9 martie al acestui an ca deputat în Marea Adunare Națională, m-a emoționat mai mult decât acest mare eveniment ar lăsa să se bănuiască la o primă vedere. Și pentru ca emoția mea, ca scriitor, să fie mai ușor înțeleasă, voi repeta un adevăr cunoscut, dar care se cuvine mereu și mereu subliniat, că adevărata literatură română, în totalitatea ei, a fost întotdeauna legată organic de interesele vitale ale poporului nostru, că toți marii noștri scriitori au fost, așa cum spunea Călinescu despre cel mai autorizat dintre ei, Mihai Eminescu, dar care titlu de glorie poate fi acordat și celorlalți, toți au fost nu afit indivizi, ci exponenți, au vorbit nu în numele lor, ci în numele colectivității, al Cetății.

Aș pomeni numai două momente ilustrative pentru statutul înalt și adânc patriotic al literelor române. Primul text databil, scris în românește, scrisoarea lui Neacșu din Cimpulung, este nu numai un moment de covârșitoare importanță pentru limba românească, ci și un mesaj profund patriotic: prin această scrisoare muntenii îi anunță pe ardeleni în legătură cu o posibilă invazie a unei puteri străine pe pământul patriei.

Al doilea moment la care mă refer este I. L. Caragiale și, ca dramaturg, îmi face plăcere să evoc tocmai în revista *Teatrul* acest spirit tutelar. Caragiale se găsea departe de țară când, la vestea unor zguduiri sociale întâmplătoare aici, el, scepticul, satiricul, causticul, ca un patriot adevărat, ca scriitor ce purta în inimă vutul de încredere al mulțimilor, și-a schimbat propriul stil și în modul cel mai direct a scris un cutremurător rechizitoriu, rămas antologic, la adresa oligarhiei.

Voiam să spun, prin asta, că sînt cu totul conștient de faptul că răspunderea mea, de cetățean al literelor și cetățean al României, îmi este acum mult sporită, iar emoția de care vorbeam la început e sporită, la rîndu-i, gîndindu-mă că, așa cum am încercat să arăt aici, scriitorul român a fost întotdeauna purtătorul de cuvînt al mulțimilor.

Ca dramaturg și ca deputat înțeleg să-mi îndeplinesc mandatul încredințat, nu

numai prin depunerea tuturor eforturilor, pentru rezolvarea problemelor celor ce m-au ales, ci și prin depunerea acelorși eforturi spre democratizarea teatrului.

Democratizarea teatrului o văd pe două căi. Una, să zicem, spre exterior, deschiderea spre public, comunicarea directă cu spectatorul, aducerea teatrului, cu mijloacele moderne, evident, inedite, la situația de a exercita asupra publicului o fascinație de nedescris, de a fermeca, de a fi în stare să răscolească mulțimile, să le cucerească afectiv și să le aducă în jurul unei idei.

Al doilea aspect al democratizării ar fi unul de interior, privind viața noastră dramaturgică însăși. Există încă destule texte contemporane, de mare valoare ideologică și de mare măiestrie scenică, ce nu se joacă, în vreme ce texte terne, fără zbor, de o sărăcie a ideilor de-a dreptul impudică, umplu stalurile (goale) de plictis. Editurile, fără exces de zel, publică totuși volume de teatru, dar o piesă scrisă și nejuțată e o simfonie rămasă în știmate și necîntată, adică lucrul cel mai trist din lume. Dacă cineva ar avea răgazul și curiozitatea să întocmească lista autorilor noștri dramatici jucați, cam aceeași, stagiune de stagiune, ar ajunge la constatarea derutantă (și nereală!) că poporul român, după ce a dovedit nu numai la noi în țară, ci pe marile scene ale lumii, prin autori și prin interpreți geniali, o înzestrare cu totul aparte pentru teatru, a sărăcit brusc, pulîndu-și numără dramaturgii pe degetele unei singure mînuși. Prima cerință a democratizării teatrului, aceea a comunicării cu publicul, nu e posibilă fără aceasta, a doua. Cîtă vreme nu-i oferim publicului decât aceleași texte reluate în variante nesemnificative și în montări lipsite de nerv și de originalitate și cîtă vreme ne facem a nu observa texte valoroase rămase în biblioteci sau în sertare, nu din vina autorilor, firește, să nu ne iluzionăm că publicul se va lăsa cucerit de fatidicele bătăi ale gongului nostru, după care el, publicul, știe dinainte ce-l așteaptă.

Nu voi ascunde nici o clipă că vorbesc aci și *pro domo*. Am scris și eu două volume de teatru, al treilea este în curs de apariție, și am sentimentul, după prea puținele confruntări cu publicul, că nici mie, nici lui, nu ne-ar plăcea niște întâlniri mai dese.

Dar, deși m-a obosit lupta cu morile de vânt, mă bucur a redescoperi în mine,

neatinșă, aceeași dragoste pentru sala de spectacol și pentru scenă cu care m-am pomenit din copilărie, aceeași dragoste pentru confracții mei dramaturgi talentați și împătimiti de același amor, aceeași încredere în capacitatea funciară a neamului meu de a rîde homeric și de a trăi fiorul tragic al existenței.

Scriu teatru din bucurie.

■ SILVIU STĂNCULESCU

O datorie de inimă și de conștiință

Beneficiar, laolaltă cu toți cetățenii patriei, al largului democratism manifestat la alegerile din 9 martie, lată-mă investit, ca urmare a votului oamenilor, cu mandatul de deputat în Marea Adunare Națională.

Incepe, astfel, pentru mine, o etapă de activitate mult mai plină de răspunderi și îndatoriri, decît pînă acum. Activităților din domeniul profesiei li se vor alătura participările la rezolvarea unor probleme edilitar-gospodărești, cit și altele, ce țin de ridicarea spirituală a celor ce mi-au acordat încrederea lor.

Ca lucrător și activist în domeniul artei, voi milita și mai consecvent, pentru o sporită responsabilitate, față de societate și față de noi înșine. Va trebui să răspundem marelui interes al publicului față de teatru, cu opere care să-i satisfacă nevoia de adevăr și meditație.

Utilizînd forța de comunicare de care se bucură spectacolul, pentru înscenarea unor piese încărcate de semnificații, teatru își valorifică posibilitățile de a trezi adînci rezonanțe în conștiința publicului.

Modalitățile care deschid numeroase căi de adresare, de influențare a publicului, sînt cele așa-zis „dinafara“ teatrului. Sînt ani de zile de cînd practic, cu certe rezultate și mari satisfacții, forme ce-mi prilejuiesc un contact direct, nemijlocit cu toate categoriile de public. Ele sînt: recitalurile, dialogurile cu temă, simpoziioanele, dezbaterile. Inițiate cu prilejul unor momente aniversare sau al unor sărbători, ele au devenit, cu timpul, un bun obicei, contactele cu unele întreprinderi, instituții, școli sau universități permanentizîndu-se.

Nu de mult, Clubul „T-4“ a organizat o dezbatere cu tema „Tineretul și arta contemporană“, la care au luat parte elevi de la Liceul „Matei Basarab“ și de la alte două școli. Discuțînd despre aspecte legate de film, arte plastice, teatru și literatură, am realizat, împreună cu elevii,

o cuprinzătoare privire asupra cîtorva opere și personalități. Îmbucurătoare s-au arătat interesul, spiritul selectiv și nivelul de cunoștințe ale tinerilor. Seriozitatea comentariului, precum și o critică judicioasă, mi-au confirmat utilitatea unor asemenea inițiative. Un alt exemplu, o întâlnire tot cu tinerii, de astă dată la I.P.R.S. Băneasa.

Desigur, actorul trebuie să vină cu arta sa în mijlocul oamenilor, să-și îplinească forța de creație din marea lor disponibilitate pentru frumos și bine. Scena trebuie să fie, în același timp, o tribună pentru exprimarea celor mai alese gânduri despre oameni, pentru oameni, și un instrument al educării lor estetice și morale. Iată de ce repertoriul teatrului trebuie să fie în permanență în acord cu motivația umană contemporană, cu problematica deosebit de complexă a timpului nostru socialist. Sarcina noastră majoră, exprimată cu clarviziune de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este de a ne ancora mai puternic în realitatea contemporană, de a prezenta spectacole cu un puternic mesaj educativ, patriotic, care să contribuie la dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor, la formarea personalității multilaterale. Este o datorie de inimă și conștiință ca, la îndemnul și la chemarea tovarășului Nicolae Ceaușescu, în cadrul Festivalului național „Cîntarea României“, să creăm și să promovăm o artă în spiritul celui mai autentic umanism revoluționar, propriu societății noastre socialiste. Avem prilejul, astăzi, de a fi artiști-cetățeni, participanți activi, alături de întregul popor, la conducerea și edificarea societății noi. De aceea, prin tot ce întreprindem, trebuie să răspundem cu demnitate încrederei imense ce ne este acordată. Este un crez și o realitate pentru care trăim și muncim. ■